

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Michaely Bejčkové a soudců Zdeňka Kühna a Ondřeje Mrákoty věci žalobce: **P. Ž.**, zastoupeného advokátem Mgr. Jiřím Mulačem, Riegrova 6, České Budějovice, proti žalovanému: **ředitel Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje**, Lannova 26, České Budějovice, proti rozhodnutí ze dne 12. 3. 2021, čj. ŘKŘ – 682/2021, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 3. 2022, čj. 51 A 27/2021-28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalovaný je **p o v i n e n** nahradit žalobci náklady řízení o kasační stížnosti ve výši 3 400 Kč do rukou jeho advokáta Mgr. Jiřího Mulače ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Touto věcí se NSS zabývá už potřetí. Jde v ní o peněžní náhrady související s žalobcovou zdravotní nezpůsobilostí k výkonu služby u policie. Rozsudek řeší, zda žalobce pozbyl zdravotní způsobilost v důsledku služebního úrazu, což je odborná lékařská otázka. Za objasnění skutkového stavu (včetně těchto odborných otázek) je odpovědný žalovaný správní orgán; i napotřetí je však rozhodnutí žalovaného v tomto směru neúplné a nepřesvědčivé.

1. Popis věci a průběh předešlých řízení

[2] Žalobce požádal v lednu 2016 o náhradu za ztrátu na služebním příjmu po dobu neschopnosti ke službě od 5. 8. 2015 (podle § 102 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů). V březnu téhož roku požádal žalobce ještě o náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě (podle § 103 odst. 1 zákona o služebním poměru) a o jednorázové odškodnění (podle § 105 téhož zákona). O žádostech rozhodoval náměstek ředitele Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje pro ekonomiku ve věcech služebního poměru a nevyhověl ani jedné z nich (první žádosti rozhodnutím z května 2016, druhé pak rozhodnutím ze srpna 2016). Shledal totiž, že žalobce pozbyl dlouhodobou zdravotní způsobilost pro výkon služby nikoli v přímé příčinné souvislosti se služebním úrazem ze dne 5. 6. 2013.

[3] Žalobce se proti oběma rozhodnutím bránil odvoláními. Žalovaný rozhodnutím z listopadu 2017 formulačně změnil výroky obou rozhodnutí náměstka, věcně však dospěl k totožným závěrům a žalobcova odvolání zamítl.

[4] Žalobce se obrátil s žalobou na Krajský soud v Českých Budějovicích, který mu nevyhověl, žalobce však uspěl s kasační stížností (rozsudek ze dne 4. 4. 2019, čj. 1 As 346/2018-33). První senát NSS shledal neúplným a nepřesvědčivým revizní znalecký posudek Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ), z něhož žalovaný vyšel, protože se posudek věcně nevypořádal s rozpornými znaleckými závěry předchozích posudků (zejména posudkem doc. MUDr. F. V., CSc., který ve správním řízení předložil žalobce). Uložil proto žalovanému, aby v novém řízení tyto nedostatky posudku odstranil.

[5] Žalovanému se to však nepovedlo ani napodruhé: jeho druhé rozhodnutí z listopadu 2019 zrušil už krajský soud. Žalovaný podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, kterou NSS zamítl (rozsudkem ze dne 28. 5. 2021, čj. 6 As 272/2020-36).

[6] Ještě před rozsudkem šestého senátu NSS vydal žalovaný v pořadí třetí rozhodnutí ve věci. I proti němu se žalobce bránil žalobou u krajského soudu a uspěl.

2. Kasační řízení

[7] Nyní podává žalovaný proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. V ní namítá, zjednodušeně řečeno, že skutkový stav zjistil už dostatečně. Podklady doplnil především tak, že si obstaral zdravotnickou dokumentaci týkající se přijetí žalobce do služebního poměru a vyslechl zástupce znaleckého kolektivu IPVZ MUDr. J. B. Ten při výsledku odstranil vytýkané rozpory revizního znaleckého posudku a jeho doplnění a setrval na posudkovém závěru, že žalobce pozbyl dlouhodobou způsobilost k výkonu služby pro onemocnění páteře z obecných příčin, nikoli následkem úrazu ze dne 5. 6. 2013. Výslech doc. V. – zpracovatele znaleckého posudku, který předložil žalobce – považuje žalovaný za nadbytečný, protože jednak doc. V. není znalcem v oboru a jednak je jeho posudek neúplný (k odstranění rozporů navíc slouží revizní posudek IPVZ). Žalovaný poukázal také na to, že žalobce dal jen částečný souhlas s nahlédnutím do své zdravotnické dokumentace (jen v rozsahu týkajícím se přijímacího řízení do služebního poměru).

pokračování

[8] Žalobce naproti tomu s rozsudkem krajského soudu souhlasí. Žalovaný v napadeném rozhodnutí neodstranil nedostatky, které mu vyčetl šestý senát NSS v rozsudku 6 As 272/2020, zejména nenašel odpověď na to, co bylo spouštěčem žalobcových problémů s páteří od roku 2013. O tendenčním postupu žalovaného názorně vypovídá to, že jednak odmítl vyslechnout doc. V., jednak odmítl, aby byl doc. V. přítomen výsledku MUDr. B.

3. Posouzení věci

[9] Kasační stížnost není důvodná.

3.1 Čeho se žalobce domáhal

[10] V této věci se řeší jednak žalobcův nárok na *náhradu za ztrátu na služebním příjmu po dobu neschopnosti ke službě* podle § 102 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů:

(1) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu se příslušníkovi poskytuje po dobu jeho neschopnosti ke službě z důvodu služebního úrazu nebo nemoci z povolání v takové výši, aby se spolu se služebním příjmem nebo s nemocenským rovnala jeho průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody.

(2) Při další neschopnosti ke službě z důvodu téhož služebního úrazu nebo nemoci z povolání se vychází z průměrného služebního příjmu příslušníka před vznikem této další neschopnosti ke službě. Jestliže před vznikem další neschopnosti ke službě náležela příslušníkovi náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti, náleží mu náhrada podle odstavce 1 až do částky, do níž by mu náležela náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě, kdyby nebyl neschopen ke službě. Za služební příjem po služebním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání se považuje i nemocenské;

jednak nárok na *náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě* podle § 103 odst. 1 tohoto zákona:

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se poskytuje po dobu trvání služebního poměru nebo v případě, že **služební poměr skončil podle § 42 odst. 1 písm. h) v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání**. Po skončení služebního poměru však náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě nenáleží, jestliže příslušník není výdělečně činný ani nepobírá invalidní důchod nebo není evidován v evidenci uchazečů o zaměstnání;

a konečně nárok na *náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění* podle 105 odst. 1 tohoto zákona:

Jednorázové odškodnění ve výši 230 000 Kč se poskytne příslušníkovi, jehož **služební poměr skončil podle § 42 odst. 1 písm. h) v důsledku služebního úrazu** nebo nemoci z povolání.

3.2 Soudy opakovaně uložily žalovanému, aby řádně zjistil skutkový stav

[11] Žalobce utrpěl dne 5. 6. 2013 služební úraz během služební tělesné přípravy při nácviku použití donucovacích prostředků, za nějž mu policie přiznala náhradu za ztrátu na

služebním příjmu po dobu téměř dvouleté neschopnosti ke službě (od 5. 6. 2013 do 8. 4. 2015) podle § 102 odst. 1 zákona o služebním poměru. Poté žalobce nastoupil asi na měsíc zpět do služby, během které dodržoval úlevy stanovené služebním lékařem, od 5. 8. 2015 byl však opět v pracovní neschopnosti.

[12] Lékařským posudkem ze dne 22. 9. 2015 vyslovila lékařská komise Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra, že žalobce dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby pro obtíže, které nejsou v přímé příčinné souvislosti se služebním úrazem z června roku 2013 (a žalobce byl zdravotně klasifikován pod nejzávažnějším písmenem „D“). Na základě toho propustil žalovaný žalobce dne 20. 10. 2015 z výkonu služby podle § 42 odst. 1 písm. h) zákona o služebním poměru (*příslušník musí být propuštěn, jestliže podle lékařského posudku poskytovatele pracovnělékařských služeb dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby*).

[13] Žalobce poté požádal o náhradu za ztrátu na služebním příjmu po dobu neschopnosti ke službě za období od 5. 8. 2015; o náhradu za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě; a o jednorázové odškodnění.

[14] Spor je v obecné rovině o to, zda byl žalobce v následné pracovní neschopnosti od srpna 2015 a zda pozbyl zdravotní způsobilost pro výkon služby **v důsledku služebního úrazu**, či nikoli. Protože se však správní soudy nezabývají touto věcí poprvé (viz kapitulu 1 tohoto rozsudku), je spor úžeji také o to, zda žalovaný ve třetím kole dodržel závazné právní názory správních soudů vyslovené v této věci a zda je dostatečně (tedy úplnými a přesvědčivými znaleckými zjištěními) podložen jeho závěr, že žalobce ztratil zdravotní způsobilost k výkonu služby nikoli v přímé příčinné souvislosti se služebním úrazem.

[15] NSS má ve shodě s krajským soudem za to, že žalovanému se nepodařilo závazné právní názory dodržet. Jeho závěry tak neobstojí ani napotřetí.

[16] Posuzování příčinné souvislosti mezi služebním úrazem a zdravotním postižením je odbornou skutkovou otázkou (podrobněji rozsudek NSS v žalobcově dřívější věci 1 As 346/2018, bod 32). Příčinná souvislost musí být postavena najisto, nemůže jít o pouhou možnost či pravděpodobnost, ale služební úraz nemusí být jedinou příčinou vzniku škody: postačí, jde-li o jednu z podstatných příčin. Současně platí, že určitý chorobný stav, třeba i latentní, nemůže vyloučit příčinnou souvislost mezi úrazovým dějem a jím vyvolaným následným chorobným stavem (tamtéž; viz také rozsudek v další žalobcově věci 6 As 272/2020, bod 28 a tam citovaná judikatura Nejvyššího soudu). Za objasnění skutkového stavu je přitom odpovědný správní orgán (§ 180 odst. 1 zákona o služebním poměru a rozsudek NSS ze dne 13. 1. 2011, čj. 3 Ads 132/2010-109).

[17] V této věci byly vypracovány dva znalecké posudky. První posudek doc. MUDr. F. V., CSc., předložil ve správním řízení sám žalobce. Doc. V. v něm dospívá k závěru, že nebýt úrazu ze dne 5. 6. 2013, žalobce by způsobilost k výkonu služby neztratil. Znalecký kolektiv IPVZ, který zpracoval druhý (revizní) znalecký posudek na základě zadání žalovaného, naopak dospěl k závěru, že mezi úrazem a ztrátou způsobilosti není příčinná souvislost. Jednoznačnou příčinou pozbytí dlouhodobé způsobilosti k výkonu služby je

pokračování

onemocnění páteře z obecných příčin, které bylo zaznamenáno na vyšetřeních z let 1998 a 2000.

[18] Vedle toho je součástí správního spisu také posudek lékařské komise Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra ze dne 22. 9. 2015, na jehož základě služební funkcionář propustil žalovaného z výkonu služby. Podle něj „*zjištěním vertebrogenních obtíží z roku 1998 a 2007 nelze konstatovat, že nynější subjektivní potíže jsou v přímé a příčinné souvislosti až s úrazem z 5. 6. 2013*“. Jinak posudek neobsahuje žádnou argumentaci. Právně jej nelze považovat za znalecký posudek podle § 56 správního řádu, ale spíše za posudek analogický k pracovnělékařskému posudku ve smyslu zákoníku práce, tedy – ve smyslu civilní judikatury – za nezávazné „dobrozdání“ o zdravotním stavu příslušníka bezpečnostního sboru k jeho zdravotní způsobilosti k práci, kterým lze zjistit skutkový stav věci, jestliže k závěrům posudku nejsou výhrady (rozsudek 1 As 346/2018, bod 38, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1276/2016).

[19] První senát NSS ve věci 1 As 346/2018 zjistil, že je znalecký posudek IPVZ ve vztahu k vypořádání závěrů posudku doc. V. nepřezkoumatelný. Posudek IPVZ totiž vůbec nesplnil funkci revizního posudku a neodstranil rozpory mezi dvěma existujícími posudky (posudkem lékařské komise Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra a posudkem doc. V). IPVZ se vůbec věcně nezabýval závěry doc. V., ale jeho posudek jako celek odmítl, protože ho zpracoval soudní znalec v odvětví soudního lékařství (podle seznamu znalců a tlumočnicků v odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví), kterému nepřísluší posuzovat správnost postupů lékařů v klinických oborech.

[20] Žalovaný zadal IPVZ zpracovat doplněk k znaleckému posudku. Doplněk vyhotovil MUDr. J. B., vedoucí katedry posudkového lékařství IPVZ, dne 2. 8. 2019 a v něm se už věcně vyjádřil k závěrům znaleckého posudku doc. V., na původních závěrech znaleckého kolektivu IPVZ však setrval. Žalovaný své druhé rozhodnutí ve věci opřel právě o závěry posudku IPVZ a jeho doplnku, ani takto doplněný posudek však v soudním přezkumu neobstál.

[21] Šestý senát NSS ve věci 6 As 272/2020 žalovanému předně vyčetl, že převzal závěry posudku IPVZ a jeho doplnění bez dalších úvah, aniž vyhodnotil úplnost, celistvost a přesvědčivost těchto dokumentů a aniž se vypořádal s žalobcovými výhradami proti nim. Pokud revizní posudek staví svůj odborný závěr na tom, že jednoznačnou příčinou pozbytí dlouhodobé způsobilosti žalobce k výkonu služby je onemocnění páteře z obecných příčin, je podle šestého senátu třeba zjistit, zda a jak se takové onemocnění projevovalo od doby, kdy bylo diagnostikováno, do doby, kdy žalobce utrpěl služební úraz – respektive proč se žalobcův chorobný stav znemožňující výkon služby objevil právě v období po úrazu. Žalovaný nemá pravdu v tom, že rozhodně je jen období následující po služebním úrazu (ostatně znalecký posudek IPVZ vystavěl své závěry na vyšetřeních provedených 15 a 13 let před služebním úrazem).

[22] Bez dalšího vysvětlení či doplnění nepovažoval šestý senát za přesvědčivý závěr posudku IPVZ, podle nějž žalobce už před služebním úrazem trpěl takovým onemocněním páteře, které bylo faktickou překážkou přijetí žalobce do služebního poměru v roce 2002 (strana 20 posudku IPVZ). S výjimkou úrazu způsobeného dopravní nehodou v roce 2007

totiž nejsou od roku 2000 do 5. 6. 2013 v posudku IPVZ (ani v posudku doc. V.) zaznamenány žádné doklady (lékařské zprávy) o žalobcových obtížích spojených s onemocněním páteře. Stejně tak je bez dalšího doplnění nepřesvědčivý závěr, že služební úraz nemohl mít jakýkoliv přímý vliv na zjištěný žalobcův zdravotní stav, pokud žalobce – jak sám tvrdil (a hodlal prokázat navrženými, leč neprovedenými důkazy) – od svého přijetí do služebního poměru neměl kvůli onemocnění páteře jakékoli služební omezení, avšak po služebním úrazu v roce 2013 už fakticky nebyl schopen řádného výkonu služby ze zdravotních důvodů (rozsudek 6 As 272/2020, body 27 a 29).

[23] Pokud mají být závěry znaleckého posudku IPVZ chápány tak, že při služebním úrazu nebyla přímo postižena žalobcova hrudní páteř, a proto má zjištěná distorze (*podvrtnutí, zhmoždění*) hrudní páteře svůj původ výlučně v onemocnění páteře z obecných příčin (které bylo žalobci diagnostikováno v letech 1998 a 2000), měl by se podle šestého senátu znalec vyjádřit k tomu, co bylo spouštěčem žalobcových problémů s páteří právě od roku 2013 (pokud v tomto ohledu neměl služební úraz žádný přímý vliv; rozsudek 6 As 272/2020, bod 32).

3.3 Okolnosti vedoucí k žalobcově trvalé zdravotní nezpůsobilosti k výkonu služby nejsou ani nadále dostatečně objasněny

[24] NSS poznamenává, že žalovanému sice v okamžiku vydání nyní přezkoumávaného rozhodnutí z března 2021 nebyly známy závěry šestého senátu z května 2021, to však neznamená, že pro něj nejsou závazné. Žalovaný začal činit úkony ve správním řízení už po vydání rozsudku krajského soudu v červenci 2020; podklady, které podle něj byly potřebné pro rozhodnutí, tak shromáždil a své nové rozhodnutí vydal už předtím, než o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu rozhodl šestý senát. To však žalovaného nezbavuje povinnosti dostát závaznému právnímu názoru tak, jak jej formuloval právě šestý senát.

[25] Žalovaný poté, co jeho druhé rozhodnutí ve věci zrušil Krajský soud v Českých Budějovicích (rozsudkem ze dne 29. 7. 2020, čj. 51 A 3/2020-37), provedl výslech zástupce znaleckého kolektivu IPVZ, MUDr. J. B., a doplnil do spisu žalobcovu zdravotní dokumentaci týkající se jeho přijetí do služby.

[26] Vytýkané vady se mu však odstranit nepodařilo a jeho rozhodnutí je nadále nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Skutkový stav zatím stále není dostatečně zjištěn.

[27] První i šestý senát už v této věci připomínaly, jak se provádí hodnocení důkazů znaleckými posudky (rozsudky 1 As 346/2018, body 42 a 43, a 6 As 272/2020, bod 24). Důkaz znaleckým posudkem je třeba hodnotit jako každý jiný – s tím rozdílem, že správním orgán nemůže posuzovat věcnou správnost odborných závěrů. Má však hodnotit, zda je posudek jednoznačný, úplný a přesvědčivý, tedy zda jsou závěry posudku náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda zpracovatelé přihlídlí ke všem skutečnostem, s nimiž bylo třeba se vypořádat, a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Znalecký posudek je třeba stejně jako jiné důkazy

pokračování

hodnotit zvlášť i ve vzájemné souvislosti s jinými důkazy (též § 180 odst. 4 zákona o služebním poměru).

[28] I když rozhodnutí závisí na odborné otázce, o níž si správní orgán nemůže učinit úsudek sám, nezbavuje jej to povinnosti zhodnotit posudek způsobem popsáním v předchozím odstavci. Úkolem znalce je zodpovědět na konkrétní položené odborné otázky; úkolem správního orgánu je pak tuto odbornou skutkovou odpověď vyhodnotit v kombinaci s dalšími skutkovými zjištěními a zasadit ji do právního kontextu věci. To platí tím spíše v situaci, v níž byl k odstranění rozporů mezi předchozími posudky zpracován revizní posudek. Ani tehdy se správní orgán nemůže bez podrobnějšího zdůvodnění omezit jen na to, že vezme za své závěry revizního posudku (mimo jiné o tom, že předchozí posudkové závěry nejsou správné). Právě to však žalovaný v této věci učinil.

[29] Šestý senát žalovanému vytýkal, že aniž jakkoli zhodnotil revizní znalecký posudek IPVZ, včetně jeho doplnění, převzal bez dalších úvah jeho odborné závěry, a to dokonce formou přímých citací. Totožnými nedostatky trpí i třetí rozhodnutí žalovaného, jen navíc žalovaný do svého odůvodnění nově nekriticky převzal ještě citace z výslechu MUDr. B. Takto však hodnocení odborných závěrů vypadat nemá. Určité hodnocení sice žalovaný provedl v posledních dvou odstavcích na straně 17 napadeného rozhodnutí, to však nestačí, neboť tyto úvahy jsou nejasné a neúplné. Není ani jasné, co chtěl žalovaný naznačit poznámkou o „*možné spoluúčasti psychogenní složky*“, respektive v jakém smyslu k ní přihlédl, jak sám uvádí hned v dalším odstavci na poslední straně 18 napadeného rozhodnutí.

[30] Žalovaný má nyní k dispozici rozporné znalecké závěry a je na něm, aby se vyjádřil k jejich výsledkům (nikoli aby některé z těchto výsledků jen doslova převzal) a zhodnotil, zda jsou jednoznačné, úplné a přesvědčivé. Takové hodnocení v napadeném rozhodnutí chybí, zejména ve vztahu k reviznímu znaleckému posudku IPVZ a k jeho doplnění písemným dodatkem a výslechem MUDr. B.

[31] NSS navíc i s ohledem na závěry šestého senátu může uzavřít už nyní, že znalecké závěry, kterých se přidržel žalovaný, prozatím úplné a přesvědčivé nejsou.

[32] Podle stanoviska IPVZ žalobce při služebním úrazu utrpěl podvrtnutí *krční* páteře, které však záhy odeznělo. Obvyklá délka pracovní neschopnosti činí u tohoto zranění v průměru 4 až 6 týdnů a úraz nezanechává trvalé následky. To vyplývá i z ortopedické zprávy z roku 2013. Od té doby měla být žalobcova pracovní neschopnost vedena pro obecné onemocnění (a tedy byla v rozporu s objektivními nálezy vedena až do dubna 2015 jako diagnóza úrazová: podvrtnutí a natažení krční páteře; teprve až od 5. 8. 2015 vystavila žalobcova ošetřující lékařka pracovní neschopnost na neúrazovou diagnózu: cervikokraniální syndrom). Naproti tomu potíže v oblasti *hrudní* páteře trvaly podle MUDr. B. (viz protokol o jeho výslechu) již v době přijetí žalobce k policii, jak vyplývá z vyšetření při přijímacím řízení. Posudkový závěr při vstupní prohlídce „schopen A“ tak podle něj neodpovídá údajům v lékařském vyšetření. Podle odborného názoru MUDr. B, mělo být žalobci (pokud by byl přijat jako úzký specialista) stanoveno vysvědčení „schopen s úlevami – klasifikace C“.

[33] IPVZ se tedy ve svých závěrech rozchází zaprvé se závěry žalobcovy ošetřující lékařky MUDr. J. T. (její diagnózou žalobcovy pracovní neschopnosti do dubna 2015 a vyjádřením ze dne 15. 1. 2016, v němž uvedla, že vzhledem k časovému odstupu nevztahovala pozdější pracovní neschopnost k pracovnímu úrazu, ale připustila, že i následná pracovní neschopnost od 5. 8. 2015 mohla být důsledkem pracovního úrazu, neboť žalobce mezi jednotlivými pracovními neschopnostmi čerpal dovolenou). Zadruhé IPVZ popírá závěry lékařského vyšetření při přijetí žalobce do služby. Zatřetí IPVZ zpochybňuje závěry znaleckého posudku doc. V.

[34] , podle něhož jsou obě diagnózy pracovní neschopnosti prakticky shodné, jen vyjadřují jiný mechanismus vzniku obtíží.

3.4 Jak má žalovaný dále postupovat

[35] Tato rozporná zjištění by měl žalovaný v novém řízení navzájem porovnat a srozumitelně by měl vysvětlit a roztřídit, které zdravotní obtíže (s hrudní vs. krční páteří) lze objektivizovat kterými vyšetřeními a které eventuálně nikoli, respektive které jen subjektivně vnímal žalobce. Měl by také podrobně odůvodnit, proč případně považuje za přesvědčivější závěry IPVZ.

[36] Současně by měl ale žalovaný objasnit – jak mu uložil šestý senát – co mohlo být spouštěčem žalobcových páterních obtíží (do té doby nejspíš drímajících v latentní podobě) v takové intenzitě, že to žalobci znemožnilo výkon služby (bod [21] výše, v podrobnostech rozsudek 6 As 272/2020). Ostatně i MUDr. B. při výslechu dne 20. 12. 2020 uvedl, že příznaky Scheuermannovy choroby, kterou žalobce nesporně trpí, jsou v čase kolísavé a objevují se v období vzplanutí potíží, a to i po malém poranění, např. uklouznutí či nekoordinovaném pohybu. Žalovaný by se tedy měl vypořádat s tím, co toto tvrzení – poté, co ho vyhodnotí v kombinaci s jinými už existujícími či těmi, která doplní – znamená pro právní hodnocení věci.

[37] U toho se žalovaný nevyhne ani tomu, aby vyhodnotil, z jaké části zdravotní dokumentace vycházel při zpracovávání znaleckého posudku znalecký kolektiv IPVZ a doc. V. a jaké to může mít důsledky pro jejich odborné závěry. Zejména však bude nutné, aby žalovaný doplnil zjištění o žalobcově zdravotním stavu a průběhu jeho onemocnění z období před úrazem. Jak totiž upozornil už šestý senát, s výjimkou úrazu způsobeného dopravní nehodou v roce 2007 nejsou od roku 2000 do 5. 6. 2013 v posudku IPVZ (ani v posudku doc. V.) zaznamenány žádné doklady (lékařské zprávy) o žalobcových obtížích spojených s onemocněním páteře.

[38] K tomu, aby se žalovaný vypořádal s rozpornými tvrzeními a doplnil skutková zjištění v duchu popsaném v předchozích odstavcích, si může vyžádat další doplnění posudku IPVZ (písemné či ústní vysvětlení znalce) či zadat další revizní znalecký posudek. Žalovaný může také vyslechnout doc. V. bude-li to pro zjištění skutkového stavu mít za nezbytné. NSS to však (na rozdíl od krajského soudu) v této fázi za nezbytné nepovažuje. Žalovaný už nechal k závěrům doc. V. zpracovat revizní znalecký posudek; teď je jen třeba, aby se s jeho skutkovými zjištěními lépe vypořádal a doplnil je. Žalobci přitom nic

pokračování

nebránilo v tom, aby s odbornými závěry revizního posudku písemně polemizoval a předkládal další vyjádření.

[39] Krajský soud v bodě 19 napadeného rozsudku uvedl, že žalobce se nejspíš nebránil proti posudku Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra z opomenutí, nebo proto, že v posudku není dostatek informací o důvodech ztráty zdravotní způsobilosti. Žalovaný v kasační stížnosti vysvětluje, že žalobce podepsal rovněž zápis z jednání komise a byl srozuměn s tím, že podle jejího názoru není ztráta způsobilosti v příčinné souvislosti s úrazem, přesto se přezkoumání posudku nedomáhal. NSS k tomu uvádí, že i kdyby se žalobce proti posudku nebránil z opomenutí, nemá to pro tuto věc žádné právní důsledky.

[40] NSS si na rozdíl od krajského soudu nemyslí, že je žalovaný povinen zachovat rovný přístup k vypořádání protichůdných nálezů a provést výslech doc. V., respektive že by zde zásada rovnosti měla své místo a že by měla založit žalovanému povinnost doc. V. vyslechnout. Ani šestý senát NSS o tom ostatně nebyl přesvědčen a tyto původní názory krajského soudu zmírnil (bod 31 rozsudku šestého senátu). Za objasnění skutkového stavu je odpovědný žalovaný; měl by proto zjišťovat skutečnosti v žalobcův prospěch i neprospěch a dát přitom žalobci prostor k uplatnění jeho procesních práv. To ale neznamená, že by musel vyhovět všem žalobcovým důkazním návrhům, jestliže je neshledá potřebnými k řádnému zjištění skutkového stavu. NSS však trvá na tom, že je žalovaný povinen podrobněji a přesvědčivěji vysvětlit, proč se případně přiklonil k závěrům IPVZ, a zhodnotit tento posudek a jeho doplnění pečlivěji v kombinaci s jinými důkazy (které již obstaral a provedl – i těmi, které teprve obstará a provede). Závěr krajského soudu je však jako celek správný a ve většině ob stojí i důvody napadeného rozsudku; NSS je svým vlastním rozsudkem jen mírně opravil.

3.5 Žalovaný může v nezbytném rozsahu nahlížet do žalobcovy zdravotnické dokumentace i bez jeho souhlasu

[41] NSS si je vědom toho, že žalobce žalovanému nejprve opakovaně odmítl udělit souhlas s nahlížením do zdravotnické dokumentace a později udělil jen částečný souhlas týkající se zdravotnické dokumentace o přijetí do služby (včetně dokumentů o vstupní lékařské prohlídce, zápisu lékařské komise a jejich podkladech).

[42] Krajský soud v Českých Budějovicích žalovaného odkázal na § 65 odst. 2 písm. b) a i) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, podle něhož mohou v nezbytném rozsahu nahlížet do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi bez jeho souhlasu, jestliže je to mimo jiné potřebné pro účely vyplývající z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů,

osoby podílející se na výkonu působnosti příslušného správního orgánu v souvislosti s přezkoumáním lékařského posudku podle jiného právního předpisu [písm. b)];

soudní znalci ve zdravotnických oborech a osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, které byly pověřeny vypracováním znaleckého posudku znaleckým ústavem nebo znaleckou kanceláří, poskytovatelem nebo zdravotnickým pracovníkem, v rozsahu nezbytném pro vypracování znaleckého posudku *pro potřebu trestního řízení nebo pro řízení před soudem* podle jiných právních předpisů [písm. i)].

[43] NSS souhlasí s tím, že písm. i) žalovaný ve své situaci využít nemůže, protože nevede trestní řízení ani není soudem. Domnívá se ale, že písm. b) žalovaný využít může, protože *vykonává působnost správního orgánu v souvislosti s přezkoumáním lékařského posudku*. Sám žalovaný sice v kasační stížnosti uvádí (bez bližší argumentace), že příslušným správním orgánem podle tohoto písmena je (jen) Ministerstvo vnitra, NSS však tento úzký pohled nesdílí.

[44] Zákon o zdravotních službách v citovaném ustanovení neodkazuje na konkrétní *příslušný správní orgán* a přezkoumání lékařského posudku podle konkrétního předpisu. Vydávání lékařských posudků, které hodnotí zdravotní způsobilost zaměstnance k práci (nebo příslušníka ke službě) je upraveno v § 41 až 46 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Ustanovení § 47 tohoto zákona určuje, jak má postupovat správní orgán, který přezkoumává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti na základě návrhu posuzované osoby. Tímto správním orgánem je obvykle krajský úřad; je-li však poskytovatelem zdravotních služeb Ministerstvo vnitra (tak tomu je právě u příslušníků policie), provádí přezkum lékařského posudku právě ono [§ 48 odst. 1 písm. e) zákona o specifických zdravotních službách].

[45] Patrně toto ustanovení měl na mysli žalovaný. Popsaným typickým okruhem situací, v nichž správní orgány přezkoumávají lékařské posudky, se však rozsah § 65 odst. 2 písm. b) zákona o zdravotních službách nutně nevyčerpává. Služební orgán totiž musí hodnotit obsah a podloženost lékařského posudku i v nynějším řízení, jehož cílem je vyřešit právo na peněžní náhrady související právě s žalobcovou zdravotní nezpůsobilostí. Ani toto řízení se totiž neobejde bez důkladného hodnocení žalobcova zdravotního stavu – o jehož příčinách a důsledcích se poprvé autoritativně vyslovila právě komise Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra ve svém posudku. Oba pozdější (znalecké) posudky (jejichž autory jsou doc. V. a IPVZ) reagují na posudek právě zmíněný, vymezují se proti němu nebo mu dávají za pravdu. Služební orgán proto musí i v nynějším řízení zkoumat, nakolik lékařský posudek ob stojí co do příčiny ztráty zdravotní způsobilosti, a to bez přístupu do zdravotnické dokumentace není možné

[46] Zatímco orgány postupující podle § 47 a § 48 zákona o specifických zdravotních službách obvykle zkoumají, zda posuzovaná osoba je, či není zdravotně nezpůsobilá, v nynější věci je spor o příčinu žalobcovy zdravotní nezpůsobilosti (nezpůsobilost samotnou nikdo nezpochybňuje). Jde tedy o jinou otázku; pro její vyřešení je ovšem podstatné jen to (stejně jako v prve uvedeném typu řízení), zda lékařský posudek, který stojí na počátku nynějšího sporu, správně zhodnotil žalobcův zdravotní stav, včetně jeho příčin. (Současně platí, že onen prvotní přezkum podle § 47 a § 48 není nezbytnou podmínkou k tomu, aby příslušník mohl zpochybňovat příčinu své zdravotní nezpůsobilosti v řízení pozdějším, viz bod [39] výše.)

[47] Příslušným správním orgánem podle § 65 odst. 2 písm. b) zákona o zdravotních službách proto může být i orgán, který přezkoumává lékařský posudek v řízení o náhradách za ztrátu na služebním příjmu a o jednorázovém odškodnění. Typově zákon umožňuje nahlížení bez souhlasu pacienta u těch činností, u nichž je povinností státu zajistit jejich výkon, pokud to současně nelze bez nahlížení do zdravotnické dokumentace (viz důvodovou zprávu k tomuto ustanovení). To je i nynější případ, v němž zákon

pokračování

o služebním poměru ukládá služebnímu funkcionáři zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí, a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí (§ 180 odst. 1 tohoto zákona). Bez přístupu do zdravotnické dokumentace (v nezbytném rozsahu) by žalovaný tento svůj úkol splnit nemohl.

[48] Vedle toho NSS připomíná, že v pozdější fázi sporu dal i sám žalobce najevo ochotu udělit žalovanému s nahlížením do své zdravotnické dokumentace souhlas (rozsudek 6 As 272/2020, body 9 a 30).

4. Závěr a náklady řízení

[49] Žalovaný se svými kasačními námitkami neuspěl, a NSS proto kasační stížnost zamítl.

[50] V dalším řízení bude žalovaný vázán závazným právním názorem NSS vysloveným v rozsudku 6 As 272/2020 a především v tomto rozsudku, tedy zejména:

- doplní podklady o zdravotnickou dokumentaci předcházející služebnímu úrazu a pokusí se objasnit, co mohlo být spouštěčem žalobcových páteřních obtíží v takové intenzitě, že to žalobci znemožnilo výkon služby;
- lépe se vypořádá s protichůdnými podklady a znaleckými zjištěními; zhodnotí, zda jsou jednoznačné, úplné a přesvědčivé; a srozumitelně a samostatně (nikoli přímými citacemi z revizního posudku) zdůvodní, proč se k jednomu přiklonil, a k jiným naopak nikoli.

[51] Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch, je však povinen zaplatit náhradu nákladů řízení úspěšnému žalobci (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Ty spočívají v odměně advokáta za jeden úkon právní služby – vyjádření ke kasační stížnosti. Odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu) činí 3 100 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. K ní je třeba připočíst 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Dohromady to činí 3 400 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2023

Michaela Bejčková
předsedkyně senátu